

Titel: text, [fonem] 145-0020

Citation: "text, [fonem] 145-0020", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 6. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds: https://tekster.kb.dk/catalog/lh-texts-kapsel_145-shoot-wacc-1992_0005_145_fonem_0020_p6_bP5_TB00006/facsimile.pdf (tilgået 19. juli 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

fonematiske, men det anbefales at skrive dem med to bogstaver. Dette maa ~~fx~~ forstås ud fra ~~fx~~ den sld, bestræbelse for at spare antallet af bogstaver. (Han tilstræber derimod ikke i samme grad at spare antallet af fonemer i inventaret). -

Han foretager ikke nogen videre analyse af fonemerne i distinktive træk, ~~fx~~ Ganske vist har han noget der hedder minimal distinction, men det er tryk, tone, længde og kvælfitet. (hvorfor han foreslår den lineære terminologi: stonemes, tonemes, chronemes foruden phonemes).--

Bogen indeholder masser af eksempler fra forskellige sprog, og de er udmærket valgt, og kendsgerningerne sikkert ret solide. - Disse eksempler kan bruges af andre der vil lave bedre teorier. ~~fx~~ Jones' store bog er et raritetskabinet, hvor man vandrer fra montre til montre og undrer sig over de udstillede sjældne lyd, men den indeholder ikke nogen virkelig teori.

Pragskolen

Pragskolen er af en helt anden karakter end Londonskolen. Dens maal er ikke et praktisk, men et videnskabeligt: at beskrive det sproglige udtryk ~~fx~~ set som en struktur og set i dens funktion til indholdet og at naa til almene love for saadanne strukturers opbygning. ~~fx~~

Der var i Prag i 20'erne usædvanlige forudsætninger for dannelsen af en strukturel lingvistisk skole, forudsætninger som ganske savnedes i London. - Der er i England ingen lingvistisk tradition, og Jones havde som oprindelig matematiker heller ikke nogen lingvistisk kontakt til udlandet. Han var desuden, som den typiske engelske gentleman han er indstillet paa at passe sin hobby og ikke blande sig i hvad andre foretog sig. Han brugte sin common sense for at naa til praktiske resultater. Og hans elever som ogsaa hovedsagelig havde praktisk fonetiske formaal overtog hans metode og begreber uden kritik.

I Prag var det helt anderledes. Her var en hel kreds af lingvister, dels tjekker i selve Prag, dels folk fra de nærliggende universiteter i Brno (Roman Jakobson), og Wien (Trubetskoy, ~~fx~~ og psykologen Bühler). De dannede 1926 Cercle linguistique de Prague. Formanden var Mathesius (anglist) desuden var der bl.a. Trnka og Vachek samt de ~~fx~~ andre ovennævnte. - Og i Prag mødtes strømninger baade fra øst og vest med den lokale tjekkeske tradition. For fonologien betød den østlige paavirkning især paavirkning fra Saoudouin de Courtenay (fonemet som Lautvorstellung) ~~fx~~ og i det hele den russiske lingvistiske tradition medbragt af de to russiske emigranter Jakobson og Trubetskoy, den vestlige paavirkning kom især fra Saussure (langue- parole, modsætningen som det vigtigste - den gensidige afhængighed mellem ~~fx~~ fonemerne) - og endelig ~~fx~~ den hjemlige tradition - iflg. Jakobson (B 35) især Masaraks ide om aa sprogviklingen som teleologisk bestemt, hvad der forenedes let med systemtanken. - Endelig var det ganske afgørende at kredsen havde to saa store personligheder som Trubetskoy og Roman Jakobson, ^{de havde} begge ~~fx~~ solid og bred sprogvidenskabelig baggrund i ganske særligt Trubetskoy der allerede begyndte ~~fx~~ sin videnskabelige produktion som 15-aarig skoledreng, - det var dengang folkloristik - siden studerede han filosofi (som faderen var professor i) og derefter lingvistik, især indoeuropæisk og slavisk sproghistorie, han blev som 25-aarig i 1915 professor, i